

ДРІАДА-ІММІГРАНТКА

Яні за чим не жалкую.
Лише за снами.

Там нам снилися яскраві сні.

Юна дівчина в білосніжній фаті тримає фіолетові квіти. А довкола – її подружки: усі мріють уніймати букет нареченої. Дівчина підкидає свій весільний букетик угору, він повільно описує дугу, стрічка, що тримала його, розв'язується, і магнолієві квіти дощем розсипаються на подружок. Гамір, сміх, радість – на осінь село загуляє у весіллях...

Ж-ж-ж-жах!

– Ще з цього боку треба обрізати коріння: тут теж обламалося.

– А чи не надто пообрізаємо, чи прийметься потім: усе ж дерево гіллясте?

– Якщо не обріжемо, то де поламалося – загниється.

Ж-ж-ж-жах! Ж-ж-ж-жах!

Я не тужу ні за чим: що було, того не повернеш.

І нам ніколи не повернутися Туди.

Нехай уже так і є, що ми не могли нічого взяти з собою. Якби тільки нам снилися Ті сні.

– Сеньйори і сеньйорити! Поспішайте побачити! Не пропустіть! Лише одна вистава у вашому місті! «Королева Магнолій!» Спектакль, якому аплодував сам король. Спектакль, який замовив собі на день народження перший міністр.

Піднімається завіса, і відкривається сцена, споруджена просто посеред площі.

– Он вона! Он вона! – лунають захоплені вигуки. – Королева Магнолій.

Її позаздрила сама Королева – така вона прекрасна...

Вж-ж-ж-жих!

– Оця гілка також примерзла.

– Так, доведеться її обпиляти.

– Цього року точно не цвістиме.

– Ні. Може, наступного року зацвіте, якщо знову не приморозиться. Усе ж їй тут клімат не той...

Вж-ж-ж-жих! Вж-ж-ж-жих!

Одне мене втішає: ніщо, навіть смерть не розлучить нас.

Ми народилися разом, ми будемо разом до кінця і разом помремо.

Наші тіла ляжуть у цю чужу землю, але наші душі повернуться в рідне небо.

– Ви не бачили моєї арфи?

– Навіщо вона тобі? Ти все одно пучки пальців відморозила. Як ти гратимеш?

– Хіба вам шкода? Віддайте.

– Не грають тут у нас на арфах – ми її на друзки посікли...

Тюк-тюк.

– Оце так: зламало бурєю верхівку. Тепер вона точно довго не протягне.

– Що ти хочеш, вона до таких вітрів незвична. Треба обрубати.

Тюк-тюк.

Тук-тук.

Так б'ються наші серця.

У цьому чужому світі, де нам сняться сірі сні.

Тук-тук-ту...

БІЛІ КРИЛА РУШНИКІВ

Вілюмінатор мені видно крило літака: величезне металеве крило трансконтинентального лайнера. Скільки я вже літала в Америку, а це вперше мені випало сидіти над крилом. І доки стюардеса пояснює, як діяти в різних позаштатних ситуаціях, а пілот вирулює на злітну смугу, я з цікавістю розглядаю розмітку на крилі, ряди заклепок, напис «Не наступати». А втім, мені це швидко набридає – зрештою, у цьому крилі немає нічого особливого, воно, разом зі своїм братом-близнюком, підійме наш лайнер у повітря, слухаючись законів аеродинаміки, і триматиме нас на льоту всі вісім годин, – і щойно вмикаються телевізори, я починаю дивитися фільм.

Отож, прощай, Україно! Сьогодні я відлітаю до Америки на ПМЖ. Нарешті!

Що, Ви закидаєте мені, що я не патріотка? Неправда, я ще яка патріотка! Я завжди, представляючись американцем, називаюся по-українськи Оленою, а не Хелен, хоч їм так і зрозуміти, і запам'ятати було б легше. Я навіть не соромлюся їх виправляти, якщо хтось пробує звернутися до мене «Хелен». Хіба це не патріотично?

Чому я тоді сказала «нарешті»? Тому що мені набридла вся ця паперова тяганина з будь-якого приводу, усі ці довідки, довжелезні черги в кабінеті... Тому що в Америці, дізнавшись, що я з України, запитують лише про корупцію і Чорнобиль. Тому що мені соромно, що в новій серії «Сімпсонів» злодій-мафіозі носить ім'я нашого президента і ззовні на нього схожий...

Он наш «боїнг» уже помахав крилом Борисполю. Прощайте! Щасливо! Як облаштуюсь, запрошу Вас на гостину. Що? Чекатимете з нетерпінням? От ж бо й воно!..

А облаштуюсь я, гадаю, непогано. Для цього в мене є всі передумови: по-перше, крім нашого українського диплома, я отримала ще й американський – а що Ви думали, я за грантом в Америці два роки провчилася; по-друге, я вільно володію англійською – спеціально з репетиторами працювала; і насамкінець – я там виходжу заміж.

От тільки не треба іронічно кривитися. Ні, він не старий, і не товстий, і не двічі розлучений. Він молодий брокер із Чикаго і, до речі, дуже симпатичний. І познайомилися ми як нормальні люди, у коледжі, а не через шлюбне агентство.

Так що все в мене буде чудово. І родина моя вся тішиться і радісно мене проводжала.

Лише бабуся журилася. Але з причини, як на мене, сміхотворної: вона не встигла вишити для мене весільний рушник. Мені тільки вишиваного рушника не вистачало через океан везти, я і так заледве найнеобхідніше змогла взяти: не хочу платити шалені гроші за додаткову вагу; якщо Ви колись літали трансконтинентальним, то знаєте, що за кожний понаднормований кілограм треба викласти чималеньку суму зеленими купюрами.

А з моєю подругою таке сталося. Їй довелося придане через океан тягнути. Вона як в Америку на ПМЖ відлітала, їй мама такий пресинг влаштувала: «Візьми килим», і край. Вона заздалегідь наготувала два сервізи і килим на придане. Подруга і пояснювала, і сміялася, і супилася, а мама ридма ридає: «Я ж для тебе старалася». Щодо сервізів ще поступилася, а з килимом – аж ніяк. Тут уже в аеропорт їхати, а з мамою – справжня істерика. Довелося моїй подрузі ще одну валізу брати – лише для килима. Уявляєте?! Вона ту валізу як притягнула в Сіетл, так і не розпакувала досі.

Навіщо в Америці килими і рушники? От я і раділа тихенько, що мені нічого з України на придане вивезти.

А моя бабуся побивалася через те придане. Утім, із рушниками на придане в нас у родині ціла історія. Бабуся їх у молодості, мабуть, із добру сотню вишила, принаймні, мені так завжди здавалося з її розповідей: дбала посаг для дочок – і весільні, і витиральні, і образкові, і хлібники; вона якимось дивом усі рушники та всі візерунки, що вишила, пам'ятала. Однак народилися в неї сини, а невістки всі підібралися сучасні, модні, з міст, і старостівські рушники відмовилися брати. Тоді бабуся поклала їх дбайливо в дубову скриню і стала чекати онучок. Ну, я і народилася.

Але за два роки до того бахнув Чорнобиль, і бабусю відселили, і нічого, звісно, не дозволили із

собою взяти. Так мої рушники і гинуть десь у польській скрині.

Бабуся після евакуації дуже сумувала і серйозно занедужала, особливо на очі. Мама на неї сердилася і сварилася, казала, що та сама винна – даремно свої очі виплакала. Лікарі постановили, що то прояв спадкової хвороби і з Чорнобилем вона ніяк не пов'язана. Хто б не був правий: чи мама, чи окулісти, – але вишивати бабуся більше не могла.

Замість того вона розповідала мені нескінченні історії про рушники. Її улюбленою була казка про райських птахів на весільному рушникові: звідки вони прилетіли та як на райських квітах сіли молодятам щасливу долю виспівувати.

Бабуся хотіла мене навчити вишивати, однак мені треба було вчити англійську.

Тоді бабуся собі придумала, що їй неодмінно стане краще і вона вишиє для мене заново весільний рушник. Але, Ви самі розумієте, на що насправді можна сподіватися після трьох операцій та з тридцятьма відсотками зору, що залишився.

Ох, доки я Вам усе це пояснювала, пропустила смішну сцену з фільму. Он мій сусід праворуч сміється, а я ні. Так що давайте прощатися. Я Вам скину мейл, як прилечу. Без паніки, я ж пообіцяла, що обізнуся, значить – обізнуся. Чекайте.

«Без паніки! Шановні пасажири, без паніки!» – Стюардеса просувається проходом між сидіннями ривками, бо встояти на ногах важко: літак підкидає то вгору, то вниз, мов на якихось велетенських повітряних хвилях. «Це звичайна турбулентність, не вдовзі все припиниться».

Мій сусід праворуч регоче: знову я щось пропустила, поки дивилася на стюардесу. Їсти щойно розданий обід ніяк – усі чекають, коли літак стабілізується.

Однак стає все гірше і гірше. Тепер уже відчутно, як стугонить його нутро, і моєму тілу починає передаватися вібрація крила.

Мене починає дрібно трусити, але я не з лякливих. Що там далі в кінокомедії?

Але телевізори погасли.

Раптом мені пригадується казка: між розповідями про рушники бабуся казала щось про якогось хлопчика, про качок, чи то пак гусей – я так і не збагнула, як їх розрізнити, бабуся вчила, у них різні лапки, а що там різного – і ті й ті перегинчасті... Так от, щось у казці було про те, як хлопчик просився у птахів винести його з якоїсь халепи: «Візьміть мене на крила» чи щось подібне.

«Шановні пасажири, наш салон розгерметизовано. Зараз перед кожним із вас опустяться кисневі маски. Щоб одягнути маску, візьміть її отак і отак відтягніть ляпочки. Потім щільно притисніть маску до обличчя. Якщо поруч з вами дитина, одягніть спершу кисневу маску собі, а потім їй...» – і стюар-

деса ще раз показує, як правильно одягати маски. Однак їй мало хто слухає. Тепер почалася справжня паніка.

А я думаю, який сенс одягати маску: щоб відчувати, як ми розіб'ємося? Краще заснути; зараз тиск у салоні впаде, і Морфей розчинить перед нами ворота сновидінь.

«Гуси-гусенята, візьміть мене на крилята!» Однак поруч із лайнером не летить жалісливе найостанніше гусеня, ні його байдужі передостанні побратими, ні черстві середні, ні жорстокі перші гуси – я б і їх умовила, якби побачила, але їм на такій швидкості за лайнером не встигнути! Хто ж мене підхопить на крила?

Агов, білі лебеді! Де ви?! Виручайте! У вас же крила більші, ви спритніші, підлітайте, мене хапайте!.. Проте лебеді чомусь на мене образилися – пролітають мимо, незворушні. Ну, підхопіть мене! Хочете, я з вами в Україну повернуся, не буду в Америці зоставатися – обіцяю!

Але лебеді зникли, я тільки бачу, наче крізь сон, як відірвався шмат крила – так легко, немов хто відламав шматок шоколаду, загорнутого у фольгу.

Ми ж встигли пролетіти понад шість годин, ми ж уже десь недалеко від Америки. Може, орлан нас підхопить, покине свої оливки та стріли й порятує нас. Хіба йому важко? Ох, марна надія, він такий зайнятий і незворушно зосереджений на зеленому папірцеві, йому не до нас.

Любі гуси-лебеді!!!

Ніхто мене не чує...

Тільки десь далеко, у загубленому краї, відкривають важку дубову ляду райські птахи, і, змахнувши вишиваними крильми, піднімається в небо рушник.

«... візьміть мене на крилята», – беззвучно шепочу я, і мене ніжно огортають білі крила.

ТІ, ЩО НІКОЛИ НЕ ПЛАЧУТЬ

Наші чоловіки тверді, мов криця. Коли вони беруть свої булатні мечі й ідуть захищати нашу землю, ми проводжаємо їх стоячи. Ми не ридемо, щоб наші сльози не проржавили їхні мечі й не підточили їхні серця. Їм потрібні міцні клинки і несхитний дух, бо на нашу землю зазіхає багато ворогів.

Наша земля – кам'яниста рівнина. Вона родить нам бідний урожай. Вона не дає нам ні квітів, ні соковитих плодів – величезні каменюки виростають на ній щороку; однак ми любимо її, бо вона – наша земля.

Тільки наші чоловіки можуть обробляти нашу землю. Ні буйволи, ні верблюди, ні слони – ніякий стожильний звір не спроможний протягнути плуга по нашій землі – така вона туга. Тільки наші чоловіки виорюють її і виносять своїми жилавими руками пудові брили, і потім вони беруть до рук свої мечі й ідуть давати відсіч нападаючим. А ми засіваємо землю. Сонце спікає нам спину, але ми не роняємо сліз, щоб вони не спалили зерно. Ми повинні виростити його, щоби спекти хліб нашим чоловікам, коли ті повернуться додому.

На нашій землі немає озер. Наші чоловіки продовбали в граніті глибокі колодязі. Потрібно півдня, щоб витягнути з глибоченного колодязя відро води, не раз металевий трос урізається нам у руки, але ми не плачемо, щоб наші сльози не скаламутили воду, якою ми напуваємо наших чоловіків й омиваємо їхні рани.

Ми народжуємо здорових дітей – щоб вони підтримували наших чоловіків і продовжували рід на нашій землі. Коли ми даємо нашим дітям життя,

ми не скімливо, щоб наші сльози не затьмарили їхнього майбутнього.

Ми співаємо, коли прядемо кужіль або тчемо полотно, ми посміхаємося, коли наші діти навчаються ходити. Ми танцюємо, коли сідає сонце, щоб наші чоловіки бачили здалеку наші тіні і знали, що в нас усе гаразд.

Ми носимо сірий одяг, бо сірий – колір нашої землі. Ми відпускаємо довге волосся, бо наші чоловіки люблять спати на ньому, мов на м'якій подушці, відпочиваючи після своїх звитяг.

Коли наші чоловіки повертаються додому зі славною перемогою, наші очі залишаються такими ж сухими, як завжди: у келихах вина, якими ми віншуємо наших звитяжців, не повинно бути жодної солоної краплі.

Коли наші чоловіки кують собі нові мечі, ми роздмухуємо міхами полум'я в горні. Нам доводиться напружувати всі сили, бо потрібен палючий вогонь, щоб розплавити тверду руду нашої землі. З наших чіл градом котиться піт, але він тільки робить сталь міцнішою. Тисяча крапель поту і жодної сльозинки – секрет меча, що витримує сто боїв.

Тільки ми ще живемо на своїй землі. Усіх наших сусідів уже давно винищили чи полонили й перетворили в рабів і худобу. Лише наші чоловіки непереможні. Тому, коли хтось із них гине в бою, ми не голосимо по ньому, бо впевнені, що він поліг як герой, і Бог прийме його до свого прекрасного небесного саду.

Коли помирає котрась із нас, ми не квилимо, бо знаємо, що ця жінка гідно прожила своє життя